

JAARVERSLAG 2012

*Dierexperimentencommissie
Beroepsonderwijs Nederland*

DEC BON DEC BON DEC BON DEC BON DEC BON DEC BON
DEC BON DEC BON DEC BON DEC BON DEC BON DEC BON
DEC BON DEC BON DEC BON DEC BON
DEC BON DEC BON DEC BON
DEC BON DEC BON
DEC BON

JAARVERSLAG 2012
DIER EXPERIMENTEN COMMISSIE
BEROEPSONDERWIJS NEDERLAND (DEC BON)

1. INLEIDING.

Dit verslag betreft de activiteiten van de DEC BON, met betrekking tot de 5 hieronder genoemde onderwijsinstellingen waaraan in 2012 advies werd uitgebracht.

- a. AVANS Hogeschool, Breda
- b. Aeres Groep, Ede
- c. Van Hall Larenstein, Leeuwarden
- d. Hogeschool Rotterdam, Rotterdam
- e. Hogeschool Utrecht, Utrecht

De DEC BON brengt haar adviezen uit aan de hierboven genoemde vergunninghoudende instellingen voor beroepsonderwijs.

De taken die deze DEC zich gesteld heeft is de vergunninghouders te adviseren over de voorgenomen praktisch onderwijskundige elementen, en het bediscussiëren van ethische en onderwijskundige vraagstukken betreffende het uitvoeren van handelingen met dieren in het onderwijs in het algemeen.

Deze DEC is goedgekeurd op 29 juli 1998 (Kenmerk GZB/VVB 983713). Dit besluit is gewijzigd en erkend in Dierexperimentencommissie Beroepsonderwijs Nederland. Het besluit is per 1 januari 2009 in werking getreden.

2. ALGEMENE GEDEELTE.

Aangezien onderwijs-elementen in het middelbaar- en hoger beroepsonderwijs, waarbij gebruik wordt gemaakt van levende dieren, vallen binnen de wet op de dierproeven en dientengevolge ook door een DEC moeten worden behandeld, hebben bovenstaande onderwijsinstellingen indertijd besloten gezamenlijk de DEC BON (Beroepsonderwijs Nederland) in te stellen om hun onderwijs dat valt onder de Wod te laten toetsen.

In dit verslagjaar heeft één lid te kennen gegeven dat zij door haar drukke werkzaamheden aftreedt als lid van de DEC. Haar plaats is op voorstel van de commissie ingenomen door een artikel 9 functionaris van de Hogeschool Rotterdam.

De vergunning van PTC+ als zelfstandig vergunninghouder is omgezet in een vergunning voor de Aeres Groep. Sinds September 2009 maakt PTC+ deel uit van deze onderwijsorganisatie. Bij het Groenhorst College en PTC+ beiden in Barneveld en ook PTC+ in Horst kunnen dierproeven worden gedaan en dit zijn dan ook organisatorische werkeenheden van deze onderwijsorganisatie geworden.

Aan de DEC vergadering nemen regelmatig enkele toehoorders deel. Het betreft hier docenten of medewerkers die betrokken zijn bij hun onderwijsplannen. Zij hebben geen stemrecht maar kunnen gevraagd of ongevraagd van advies dienen. Zij dienen bij het nemen van het uiteindelijke advies van hun onderwijsplannen de vergaderzaal te verlaten. Dit laatste is eveneens van toepassing voor DEC leden aangaande de door hen ingediende onderwijsplannen.

3. WERKWIJZE EN TRAJECT VOOR INDIENING VAN ONDERWIJSPLANNEN

Een onderwijsplan wordt opgesteld door een artikel 9 functionaris (of door een team van medewerkers). De verantwoordelijke artikel 9 functionaris en ondertekenaar bepaalt het belang, de opzet en de handelingen van het onderwijsplan en daarnaast het aantal dieren dat nodig is voor een onderwijsplan.

Daarna wordt het onderwijsplan besproken met de proefdierdeskundige (artikel 14 functionaris). De proefdierdeskundige ondertekent mede het onderwijsplan en geeft daarmee aan in te stemmen met de inhoud.

In het onderwijsplan wordt een opsomming van het doel van de cursus (didactische belang, aantal studenten, diersoort, handelingen en ingrepen op het dier, pijnbestrijding, alternatieven ed.) die nodig zijn voor het verkrijgen van kennis en vaardigheden.

4. DE WERKWIJZE VAN DE DEC

De DEC maakt een afweging tussen het ongerief, dat de proefdieren ondergaan en het onderwijskundig en -maatschappelijk belang van het voorgestelde onderwijsplan.

De DEC hanteert de werkwijze dat de aangemelde onderwijsplannen voor de volgende periode van één en twee jaar worden besproken, waarna het advies aan de desbetreffende vergunninghoudende onderwijsinstellingen wordt uitgebracht. In principe wordt in iedere najaarsbijeenkomst ook een meer algemeen ethische vraagstelling bediscussieerd.

Routinematige onderwijsplannen waarin inhoudelijk niet noemenswaardig veranderingen zijn aangebracht, zoals bijvoorbeeld kleine wijzigingen in de proefopzet en/of het aantal dieren, worden beoordeeld door de kleine commissie van de DEC. Zij doet over haar bevindingen van deze onderwijsplannen en de gegeven adviezen melding in de eerstvolgende voltallige vergadering.

5. VERGADERINGEN

De Commissie vergaderde in 2012 twee keer voltallige en dit geldt ook voor Kleine Commissie. De ingediende onderwijsplannen worden met de overige vergaderstukken tenminste twee weken voor de vergadering toegestuurd aan alle deelnemers van de DEC.

De secretaris beoordeelt (desgewenst in overleg met de proefdierdeskundige) welke onderwijsplannen in de voltallige vergadering moeten worden beoordeeld of dat het in de kleine commissie kan worden behandeld.

Tabel 1. SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIE:

Funcitie in DEC	Funcitie/ Deskundigheid/ Ervaring	Arbeidsverhouding a, b, c, d, e	Betrokken bij dierproeven
Voorzitter			
Lid	Bescherming/Proefdieren	Geen	Neen
Secretaris			
Lid	Bescherming/Proefdieren	Geen	Neen
Vice Voorzitter			
Lid	Ethiek	Geen	Neen
Penningmeester			
Lid	Dierproeven	b	Ja
Lid	Dierproeven	d	Ja
Lid	Dierproeven	e	Ja
Lid	Bescherming/proefdieren	Geen	Neen
Artikel 14 Adv.	Proefdierdeskundige	a, b en e	Neen
Artikel 14 Adv.	Proefdierdeskundige	c	Neen
Artikel 14 Adv.	Proefdierdeskundige	d	Neen

Toehoorder	Dierproeven	a	Ja
Toehoorder	Dierproeven	c	Ja

Tabel 2. SAMENSTELLING KLEINE COMMISSIE:

Functie in DEC	Functie/ Deskundigheid/ Ervaring	Betrokken bij dierproeven
Voorzitter Lid	Bescherming/Proefdieren	Neen
Secretaris Lid	Bescherming/Proefdieren	Neen
Lid (Roulerend)	Afhankelijk welk lid	Mogelijk
Artikel 14 Adv.	Proefdierdeskundige	Neen
Artikel 14 Adv.	Proefdierdeskundige	Neen

6. OVERZICHT VAN DE ONDERWIJSAANVRAGEN WAAROVER ADVIES IS UITGEBRACHT

Tabel 3. AVANS Hogeschool, Breda

Nummer onderwijs-plan	Doel onderzoek	Advies 1 ^e bespreking	Voor- waarden	Reden	Vragen	Advies 2 ^e bespreking	Looptijd	Eventueel verdere bespreking
Plan 51	29	Positief	-	-	-	-	1 jaar	-
Plan 52	29	Positief	16	-	-	-	1 jaar	-
Plan 75	29	Positief	-	-	-	-	2 jaar	-
Plan 76	29	Positief	16	-	-	-	2 jaar	-

Tabel 4. Hogeschool Rotterdam

Nummer onderwijs-plan	Doel onderzoek	Advies 1 ^e bespreking	Voor- waarden	Reden	Vragen	Advies 2 ^e bespreking	Looptijd	Eventueel verdere bespreking
Plan 53	29	Positief	-	-	-	-	1 jaar	-
Plan 54	29	positief	-	-	-	-	1 jaar	-
Plan 64	29	Positief	-	-	-	-	1 jaar	-
Plan 72	29	Positief	-	-	-	-	2 jaar	-
Plan 73	29	Positief	-	-	-	-	2 jaar	-
Plan 74	29	Positief	-	-	-	-	2 jaar	-

Tabel 5. Hogeschool Utrecht, Utrecht

Nummer onderwijs-plan	Doel onderzoek	Advies 1 ^e bespreking	Voor- waarden	Reden	Vragen	Advies 2 ^e bespreking	Looptijd	Eventueel verdere bespreking
Plan 66	29	Positief	-	-	-	-	2 jaar	-
Plan 67	29	Positief	-	-	-	-	2 jaar	-

Tabel 6. AERES GROEP, Ede

Nummer onderwijs-plan	Doel onderzoek	Advies 1 ^e bespreking	Voorwaarden	Reden	Vragen	Advies 2 ^e bespreking	Looptijd	Eventueel verdere bespreking
Plan 55	29	Positief	-	-	-	-	1 jaar	-
Plan 56	29	Positief	-	-	-	-	1 jaar	-
Plan 69	29	Positief	33	-	-	-	2 jaar	-
Plan 70	29	Positief	33	-	-	-	2 jaar	-
Plan 71	29	Positief	-	-	-	-	2 jaar	-
Plan 77	29	Positief	-	-	-	-	2 jaar	-

Tabel 7. Van Hall Larenstein, Leeuwarden

Nummer onderwijs-plan	Doel onderzoek	Advies 1 ^e bespreking	Voorwaarden	Reden	Vragen	Advies 2 ^e bespreking	Looptijd	Eventueel verdere bespreking
Plan 57	29	Positief	-	-	-	-	1 jaar	-
Plan 58	29	Positief	-	-	-	-	1 jaar	-
Plan 59	29	Positief	8	-	-	-	1 jaar	-
Plan 60	29	Positief	8	-	-	-	1 jaar	-
Plan 61	29	Positief	8	-	-	-	1 jaar	-
Plan 62	29	Positief	-	-	-	-	1 jaar	-
Plan 63	29	Positief	8/10	-	-	-	1 jaar	-
Plan 64	29	Positief	-	-	-	-	2 jaar	-
Plan 65	29	Positief	-	-	-	-	2 jaar	-

Van sommige onderwijsplannen werd aan de docenten verzocht het protocol aan te passen en opnieuw in te dienen. Dit had te maken met wijzigingen van bijvoorbeeld het aantal dieren dat nodig was voor het practicum dan wel het ongerief waaraan de dieren werden blootgesteld.

7. INVENTARISATIE VAN HET GEBRUIKTE AANTAL PROEFDIEREN

Op verzoek van de DEC heeft een docent van een hogeschool een inventarisatie uitgevoerd van het gebruikte aantal proefdieren op jaarbasis binnen het artikel 12 onderwijs aan de hand van de aangevraagde dieren in de DEC-BON onderwijsplannen. De vraag van de DEC was: *is er een uniformiteit is van het aantal gebruikte proefdieren per onderwijsinstelling die onder deze DEC ressorteren*. Deze inventarisatie is uitgevoerd maar een vergelijking is moeilijk, omdat er een grote diversiteit aan opleidingen is. Enerzijds zijn er de 'klassieke' art. 12 opleidingen anderzijds opleidingen als paraveterinair medewerker en diermanagement waarbij ook handelingen aan dieren worden verricht. Als we de vergelijking beperken tot de art. 12 opleidingen dan kunnen we constateren dat er behoorlijke verschillen zijn in het aantal dieren dat per student per opleiding wordt gebruikt om een bekwaame art. 12 functionaris op te leiden. Dit verschil kan voor een zeer belangrijk deel worden verklaard door de manier waarop de curricula van de verschillende opleidingen zijn opgebouwd. Sommige opleidingen hebben in hun curriculum practica waarbij de meeste handelingen op de instelling zelf worden geleerd, andere opleidingen besteden dit uit aan Centrale dieren laboratoria en/of worden handelingen aangeleerd tijdens een stage en/of afstudeerperiode. De daarbij gebruikte proefdieren zitten in protocollen van de betreffende instellingen en niet in de DEC-BON onderwijsplannen. Alle bij de DEC-BON aangesloten art. 12 opleidingen werken met een uniforme 'afvink'lijst met proefdierkundige handelingen die in het kader van de art. 12 opleiding moeten worden aangeleerd en lege artis beheerst.

8. SIGNALERING, REFLECTIE EN EVALUATIE

Training Röntgendiagnostiek:

Doel is het lege artis uitvoeren van het maken van röntgenfoto's bij dieren met het oog op de beroepsuitoefening van paraveterinair - dierenartsassistent. Voor dit doel worden naast gezelschapdieren ook andere diersoorten gebruikt, die normaliter ook in een dierenartspraktijk voor een onderzoek worden gebracht.

Een aantal honden die voor dit onderwijsplan worden gebruikt komen niet van een erkende vergunninghoudende instelling. Voor dit onderwijsplan werd door de DEC een positief advies verleend onder voorwaarde, dat voor deze dieren een ontheffing moet worden aangevraagd in overeenstemming met artikel 11 van de Wod. Die ontheffing werd verleend door NVWA van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

Op basis van grondige theoretische kennis en oefening met bijvoorbeeld alternatieve modellen is dit de enige manier om genoemde röntgentechnieken te leren beheersen.

Vorbereiding van het practicum gebeurt via instructie, zoals het omgaan met de dieren en het op de juiste manier van hanteren en fixeren van het dier gedurende het röntgenonderzoek.

Er wordt voor het maken van röntgenopname van de dieren geen anesthesie of analgesie toegepast. Het is van groot belang dat de studenten goed leren hanteren en fixeren van de dieren gedurende het practicum voor zowel maken van de foto's als in het belang het welzijn van de dieren. De dieren verblijven maar een zeer korte tijd bij de instelling.

Het ongerief van de dieren is gering. Knelpunten die in een bepaalde situatie zich zouden kunnen voordoen in dit practicum zijn tot op heden niet waargenomen.

Practicum Project Praktijk

Het doel van dit onderwijsplan is te toetsen in hoeverre studenten in staat zijn in teamverband een wetenschappelijk artikel te lezen en hieruit een echt experiment op te zetten en uit te voeren met daarbij de behorende controles etc. Er worden geen handelingen verricht aan levende dieren maar wel aan dierlijk materiaal.

Dit practicum wordt in het derde cursusjaar gegeven met als doel de studenten beter gefundeerd te laten kiezen voor het al dan niet volgen van proefdierkundige vakken in het vierde jaar.

Voor het practicum wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van surplusdieren (muizen). De dieren worden voor aanvang van het practicum gedood door middel van CO2 waterbottle system en door cervicale dislocatie. Dit laatste wordt door een docent met ervaring uitgevoerd. Daar de dieren worden gedood voor aanvang van het practicum is het ongerief van de dieren gering.

Voor studenten die later beroepsmatig proefdierkundige handelingen gaan verrichten is dit practicum van essentieel belang. Onder andere voor het verkrijgen van inzicht en kennis van proefdierkundig onderzoek waarbij dierlijk weefsels gebruikt.

Bij elk van de behandelde onderwijsplannen wordt besproken of het leerdoel (verkrijgen van handvaardigheid soms in combinatie met cognitieve leerdoelen) voor de uitoefening van het beroep waarvoor wordt opgeleid nog legitiem is. Jaarlijks wordt besproken of de vormgeving van het onderwijs (technische uitvoering van de practica) door middel van aanpassingen zou kunnen leiden tot minder diergebruik/ongerief.

Het onderwijsplan wordt getoetst en beoordeeld op de wijze waarop het wordt uitgevoerd. Bij de afweging van dit onderwijsplan is rekening gehouden met het aantal benodigde dieren en het ingeschatte ongerief van de dieren.

Door de DEC wordt onder andere getoetst op welke wijze de dieren worden gedood.

Vervolgens wordt gekeken naar het maximum aantal dieren, dat nodig is voor het practicum de diersoort en of het surplusdieren zijn.

Tot slot het betreft hier een betrekkelijk nieuw onderwijsplan en de verwachting is dat er geen situaties zullen voordoen die een belemmering zouden kunnen zijn voor uitvoeren van dit onderwijsplan. De DEC heeft over dit onderwijsplan een positief advies uitgebracht.

Het onderstaande protocol zo volledig mogelijk invullen en evt. aanvinken wat van toepassing is.

Het ingevulde formulier dient uiterlijk 2 weken voor de eerstvolgende DEC-BON vergadering te worden ingeleverd bij de secretaris van de DEC. Dit kan digitaal via de [verzenden] knop. Via de [afdrukken] knop kan een kopie voor eigen gebruik worden verkregen.

Adresgegevens secretaris:

Verzenden via e-mail

Formulier afdrukken

datum ontvangst

vergaderstuk nr.

datum beoordeling

DEC protocol nr.

niet in te
vullen door
aanvrager

Advies DEC-BON

Gegevens van aanvrager

Naam verantwoordelijke (art. 9)

Vergunninghouder

Opleiding

Adres

Plaats

Postcode

E mail aanvrager

telefoon aanvrager

Eind- of medeverantwoordelijke (directeur van de opleiding)

Art. 14 functionaris van de vergunninghouder

*(digitale)
handtekening
aanvrager*

*(digitale) handtekening
eind- of mede-
verantwoordelijke*

Algemene gegevens

Titel van de cursus

Begindatum

Einddatum

Aard van de aanvraag

*Bij wijzigingen: geef
beknopt de wijzigingen*

Eerste pagina

Volgende pagina

Vorige pagina

Laatste pagina

Pagina 1 van 9

Vervolg algemene gegevens

*Korte
omschrijving van
de cursus*

*Wat is het doel
van de cursus*

*Wat is het
didactisch belang
van de cursus*

In welke fase van de opleiding wordt de cursus gegeven

Docent/student ratio

Aantal deelnemende studenten

Hoeveel studenten verrichten handelingen aan een dier

*Worden er vervangende
methoden gebruikt
Waarom wel/niet en
welke vervangende
methoden worden
eventueel gebruikt*

Medewerkers aan de cursus

<i>naam</i>	<i>bevoegdheid</i>	<i>functie</i>

Doelcode indeling volgens de Wod

Eventueel andere code

Eerste pagina

Volgende pagina

Vorige pagina

Laatste pagina

Pagina 3 van 9

Proefdieren (aantallen, huisvesting, herkomst)*Aantallen dieren per soort/stam, herkomst en huisvesting*

	soort/stam	aantal	afwijkende huisvesting	herkomst
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				

*Specificatie bij andere herkomst**Specificatie bij andere huisvesting**Plaats van huisvesting en is er sprake van verplaatsting tijdens het experiment**Geef een motivatie voor de keuze van de diersoort (diersoorten)**Geef een motivatie voor de aantallen dieren; is vermindering mogelijk*

Opzet en uitvoering van de cursus

Geef een omschrijving van de opzet en uitvoering van ieder afzonderlijk cursusonderdeel met daarbij de experimentele handelingen en vermeld tevens hierbij:

of er sprake is van hergebruik (het aantal malen daarvan)

klinische effecten

Duur van het gehele experiment

Specificeer de klinische effecten bij (zeer) ernstig ongerief

Inschatting hoogste ongerief van het gehele experiment (bedoeld wordt de hoogste ongerief score die 1 dier ondergaat)

[Eerste pagina](#)[Volgende pagina](#)[Vorige pagina](#)[Laatste pagina](#)

Pagina 5 van 9

Schatting van het ongerief per handeling

Beschrijf niet alleen het ongerief dat wordt veroorzaakt door de handeling zelf maar ook het ongerief dat op termijn kan ontstaan

Procedure		Ongerief	
<i>duur en aard van de procedure</i>	<i>frequentie</i>	<i>omschrijving van het ongerief</i>	<i>inschatting</i>

Wordt anesthesie toegepast

*Zo ja; in welke vorm,
hoe vaak en hoe lang*

Wordt analgesie toegepast

*Zo ja; in welke vorm,
hoe vaak en hoe lang*

*Worden er binnen de
experimenten nog andere
farmaca gebruikt
Geef aard, wijze, frequentie en
plaats van toediening en
mogelijke bijwerkingen*

*Worden er behalve anesthesie
en analgesie nog andere
methoden gebruikt om het
ongerief te verminderen*

Humane eindpunten

Wanneer acht u het noodzakelijk om het dier te euthanaseren. Wat zijn de concrete humane eindpunten (bijv. lichaamsgewichtafname, lichaamstemperatuur, conditie, gedrag)

Zijn er proefdieren bij deze cursus betrokken die al eerder zijn gebruikt? Geef DEC nrs. en eerder ongerief

Zijn er proefdieren bij deze cursus betrokken die na deze cursus ook nog aan andere experimentele procedures worden blootgesteld. Geef DEC nrs. en te verwachten ongerief

Wat is de toestand van de dieren na afloop van het experiment

Als de proefdieren in of na afloop van het experiment worden gedood; hoe gebeurt dat

Conclusie

Samenvatting

*Beschrijf in
heldere taal een
samenvatting
van de (het)
experiment(en)*

*Eigen ethische
afweging*

*Overige
opmerkingen*